

ṣ aṣ ṭ ha-vilā saḥ

snā panikah

śrī -caitanya-prasā dena tad-rū paṅgokulotsavam |
manojñāmyaṣ ṭ u-kā masya mūrty-arcā-vidhir ucyate ||1||
svayaṁvyaktā ḥ sthā panā ś ca mūrtyo dvidvidhā matā ḥ |
svayaṁvyaktā ḥ svayaṁkṛ ṣ ṇaḥ sthā panā s tu pratiṣ ṭ hayā ||2||

yathā ca **pādmottara-khaṇḍe** [PadmaP 6.253.4-7]—

śṛ ṇu devi pravakṣ yā mi tad-arcāvasathamhareḥ |
sthāpanamca svayaṁvyaktamdvividhamtat prakī rṭitam ||3||
śilā-mṛ d-dāru-lohādyaiḥ kṛ tvā pratikṛ timhareḥ |
śrauta-smārtāgama-prokta-vidhinā sthāpanamhi yat ||4||
tat sthāpanamiti proktaṁsvayaṁvyaktamhi me śṛ ṇu |
yasmin sannihito viṣ ṇuḥ svam eva nṛ ṇāmbhuvi ||5||
pāṣ āṇadārvor ātmeśaḥ svayaṁvyaktamhi tat smṛ tam |
durlabhatvāt svayaṁvyakta-mūrteḥ śrī -vaiṣ ṇavottamaḥ |
yathāvidhi pratiṣ ṭ hāpya sthāpitāmmūrtim arcayet ||6||

hari-bhakti-sudhodaye—

naikāṁsva-vañśāntu naras tārayaty akhilaṁjagat |
arcāyā m ī psitamnṛ ṇāṁphalaṁyā gādi-durlabham |
pratimā m āśrito'bhī ṣ ṭ a-pradāṁkalpa-latāṁyathā ||7||

atha-śrī -mūrteḥ prasā danam ā tmā di-śuddhayaś ca

śrī -mūrtimkṣ ā lanā rhā mtu ś asta-gandha-jalā dinā |
praksā layet tad anyā mtu mū la-mantreṇa mā rjayet ||8||
śrī -mūrti-hṛ dayaṁspr ṣ ṭ vā sva-mantramcā ṣ ṭ adhā jayet |
evaṁprasā danāmmūrter ā tmanas tat-prasā danā t |
śuddhir ekā dvitī yā tu syā d avyagratayā pi ca ||9||
sthā na-śuddhis tathā dravya-śuddhiś ca likhitā purā |
iti prakā ra-bhedena bhavec chuddhi-catuṣ ṭ ayam ||10||

uktaṁca śrī -nāradena—

puṣ peṇāmbu gr hī tvā tu prokṣ ayete sarva-sā dhanam |
mala-snā namtataḥ kuryā t pā tre devaṁnidhāya ca ||11||

anyenāpi—

puṣ pākṣ atādi-dravyā nāṁkuryā n mantrā di-śodhanam |
kṣ ā lanenāmbu-lepā der mūrti-śuddhimsamā caret |
avyagratvenā tma-śuddhimkṣ iti-śuddhimtataś caret ||12|| iti ||

mantra-śuddhimparā mcitta-śuddhimcecchanti kecana |
evamṣaṭ śuddhayaḥ puṇyā ḥ sampradā yā nusā rataḥ ||13||

atha pī ṭ ha-pūjā

tā mrā di-pī ṭ he śrī -khaṇḍā dyā lipte'ṣ ṭ a-dalamlikhet |
sakarṇikamtrivṛ ttā dhyampadmaṃṣ oḍaś a-keś aram ||14||
sadalā gramcatuṣ koṇamcaturdvā ra-vibhū ṣ itam |
pūjā-yantram samuddhṛ tya pī ṭ hā rcā mtatra sā dhayet ||15||
pī ṭ he bhagavato vā me śrī -gurūn guru-pā dukā m |
nā radā dī n pūrva-siddhā n yajed anyā nīś ca vaiṣ ṇavā n ||16||
dakṣ iṇe cā rcayed durgā mṅaṇeś amca sarasvatī m |
tatra prā g-likhita-nyā sasyā nusā reṇa pūjayet ||17||
madhye ā dhā ra-śakty-ā dī n dharmā dī nīś ca vidikṣ v atha |
adharmā dī nīś catur-dikṣ v anantā dī n madhyataḥ punaḥ ||18||
śaktī r navā ṣ ṭ a-patreṣ u karṇikā yā mca pūjayet |
tathā tad-upariṣ ṭ hā c ca pī ṭ ha-mantram yathoditam ||19||
tat-pī ṭ he mū la-mantreṇa śrī -mūrtimsthā payed atha |
puṣ pā ṛjaliṃgr hitveṣ ṭ a-deva-rū paṃvicintayet ||20||
tataś ca mū la-mantreṇa kṣ iptvā puṣ pā ṛjali-trayam |
nijeṣ ṭ a-deva-mūrteś ca param aikyaṃ vibhā vayet ||21||

athā vā hanā dī ni

tato devā rcane prauḍha-pā datā yā niṣ edhanā t |
bhū mai nihita-pā daḥ san kuryā d ā vā hanā dikam ||22||
yac cā vā hyam adhiṣ ṭ hā namtatrā vā hanam ā caret |
śā lagrā ma-sthā pane ca nā vā hana-visarjane ||23||

tathā coktam—

udvāsā vā hane na staḥ sthā vare vai yathā tathā |
śā lagrā mārcane naiva hy ā vā hana-visarjane ||24||
śā lagrā me tu bhagavā n āvirbhū to yathā hariḥ |
na tathā nyatra sūryā dau vaikuṇṭ he'pi ca sarvagaḥ ||25||

athā vā hanā di-vidhiḥ

ā vā hanā di-mudrā ś ca saṃdarś yā vā hanāmbudhaḥ |
tathā saṃsthā paṇaṃsannidhā paṇaṃsannirodhanam ||26||
sakalī karaṇāmcā vaguṇṭ hanā mca yathā vidhi |
amṛ tī karaṇāmkuryā t paramī karaṇāmtathā ||27||

tathā vā hanā dy-arthah

āgame—

āvāhanāncā dareṇa sammukhī karaṇaṁprabhoḥ |
bhaktyā niveśanaṁtasya saṁsthāpana-mudrā-hṛ tam ||28||
tavāsmī ti tvadī yatva-darśanaṁsannidhāpanam |
kriyā-samāpti-paryantaṁsthāpanaṁsannirodhanam ||29||
saklāi karaṇaṁcoktaṁtat-sarvāṅga-prakāśanam |
ānanda-ghanatā tyanta-prakāśo hy avaguṭ hanam ||30||
amṛ tī karaṇaṁsarvair evāṅgair avaruddhatā |
paramī karaṇaṁnāmābhī ṣ ṭ a-sampādanaṁparam ||31||

athā vā hana-mā hā tmyam

nārasirṁhe—

āgaccha narasirṁheti āvāhyā kṣ ata-puṣ pakaiḥ |
etāvataṁpi rājendra sarva-pāpaiḥ pramucyate ||32|| iti |

nyased yathā-sampradāyaṁdeve'ṅgā dī ni pūrvavat |
śaṅkha-cakrā dikāś cā tha mudrā vidvān pradarśayet ||33||

tathā ca tattva-sāgare—

āvāhanādi-mudrāś ca darśayitvā tataḥ punaḥ |
aṅga-nyāsaṁca devasya kṛ tvā mudrāḥ pradarśayet ||34||

atha mudrāḥ

āgame—

āvāhanī ṁsthāpanī ṁca tathānyāṁsannidhāpanī m |
saṁmirodha-karī ṁcānyāṁsakalī karaṇī ṁparā m ||35||
tathāvaguṇṭ hanī ṁpaścād amṛ tī karaṇī ṁtathā |
paramī karaṇaṁcānyā prāg aṣ ṭ au darśayed imāḥ ||36||
śaṅkhaṁcakraṁgadāṁpadmaṁmuṣ alaṁśāṅgam eva ca |
khaḍgaṁpāśāṅkuśī tadvad vainateyaṁtathaiva ca ||37||
śrī vatsa-kaustubhau veṇum abhī ti-varadau tathā |
vanamālāṁtathā mantrī darśayet kṛ ṣ ṇa-pūjane ||38||
mudrā cāpi prayoktavyā nitya`abilva-phalākṛ tiḥ |
ity etāś ca punaḥ saptadaśa mudrāḥ pradarśayet ||39||
ganda-digdḥau karau kṛ tvā mudrāḥ sarvatra yojayet |
yo'nyathā kurute mūḍho na siddhaḥ phalabhāg bhavet ||40||

atha mudrā-mā hā tmyam

agastya-saṁhitāyā m—

etābhiḥ saptadaśabhir mudrābhis tu vicakṣaṇaḥ |
yo vai mā m arcayen nityaṁmohayet sa sureśvaram |

drāpayed api viprendra tataḥ prārthitam āpnuyat ||41||

krama-dī pikāyām[2.58] bilva-mudrām adhikṛ tya –

mano-vāṇī -dehair yad iha ca purā vāpi vihitam
tvamatyā matyā vā tad akhilam asau duḥ kṛ ti-cayam |
imāṁmudrāmjānan kṣ apayati naras tamsura-gaṇā
namanty asyādhī nā bhavati satataṁsarva-janatā ||42||

athā sanā dy-arpaṇam

tato nikṣ ipya devasyopari puṣ pā ṅjali-trayam |
dattvā sanā rthāṁpuspaṁca svā gatāṁvidhinā caret ||43||
ā sanā dy-upacā reṣ u mudrā ḥ ṣ oḍāś a darś ayet |
prasiddhā ḥ padma-svasty-ā dyā vidvā n ṣ oḍāś asu kramā t ||44||
ś rī -kṛ ṣ ṇā yā rpayed arghyaṁpā dyam ā camanī yakam |
madhuparkaṁpunaś cā camanī yaṁca vidhir yathā ||45||

tathā ca **smṛ ty-artha-sāre** –

āvā hanāsanāṁ pādyaṁ arghyam ā camanī yakam |
snā nam ā camanāṁvastrā camanāṁcopavī takam ||46||
ā camanāṁgandha-puṣ paṁdhūpa-dī paṁprakalpayet |
naivedyaṁpunar ā cā maṁnatvā stutvā visarjayet ||47||

anyatra ca –

ā dau puṣ pā ṅjalimḍattvā pādārcanam ataḥ param |
pādyaṁ arghāṁtv ā camanāṁmadhuparkaṁyathoditam ||48||
abhyaṅgodvartane kṛ tvā mahā -snā naṁsamā caret |
abhiṣ ekāṅga-vastraṁca dattvā nī rājayed dharim ||49|| iti |

ś rī -mūrtau tu ś irasy arghyaṁdadyā t pādyaṁca pādyaḥ |
mukhe cā camanī yaṁtrir madhuparkaṁca tatra hi ||50||
sarveṣ v apy upacā reṣ u pādyaḥ diṣ u pṛ thak pṛ thak |
ā dau puṣ pā ṅjalimkecid icchanti bhagavat-parā ḥ ||51||

athā sanā dy-arpaṇa-mā hā tmyam

narasiṁha-purāṇe –

dattvāsanam athā rghyaṁca pādyaṁ ā camanī yakam |
devadevasya vidhinā sarva-pāpaiḥ pramucyate ||52||

viṣ ṇu-dharmottare –

ā sanānāṁpradānena sthā naṁsarvatra vindati |
godāna-phalam ā pnoti tathā pādya-prado naraḥ ||53||

tatas tv arhaṇa-dānena sarva-pāpaiḥ pramucyate |
tathaivācamaī yasya dātā brāhmaṇa-sattamāḥ ||54||
tī rtha-toyāntathā dattvā devasyācamanāmpunaḥ |
svarga-lokam avāpnoti sarva-pāpa-vivarjitaḥ |
naras tv ācamaī yasya dātā bhavati nirmalaḥ ||55||
madhuparkasya dānena paramāpadam ihāśnute ||56||

viṣṇu-purāṇe (?) ca –

madhuparka-vidhimkṛtvā madhuparkaṁprayacchati |
brahman sa yāti paramāsthānam etan na sañśayaḥ ||57||

atha snā nam

vijñāpya devāmsnā nārthampāduke purato'rpayet |
mahā-vidyādinā tamca snāna-sthānamtato nayet ||58||
prāgvat tatrāsanampādyaṁtatraivācamaī yakam |
nivedya darśayen mudrāṁ amṛtī karaṇīmbudhaḥ ||59||
śālagrāmaśilā-rūpāntato devāmniveśayet |
snāna-pātre nijābhīṣṭāṁcalāmsrīmūrtim eva vā ||60||

atha snāna-pātram

skanda-purāṇe –

kṛtvā tāmrāmaye pātre yo'rcayen madhusūdanam |
phalam āpnoti pūjāyāḥ pratyahamśatvārṣikam ||61||
yo'rcayen mādhavāmbhaktiyāśvattha-dala-sañsthitam |
pratyahāmlabhate puṇyamāpadma-yuta-samudbhavam ||62||
rambhādalopari harimkṛtvā yo'bhyarcayen naraḥ |
varṣāyutāmbhavet pītaḥ keśavaḥ priyayā saha ||63||
ye paśyanti sakṛdbhaktiyā padma-patropari sthitam |
bhaktiyā padmālayā-kāntāntairāptaṁdurlabha-phalam ||64|| iti |

tataḥ śaṅkhenābhiḥ ekamkuryād ghaṇṭādi-niḥsvanaiḥ |
mūlenāṣṭākaṣareṇāpi dhūpayann antarāntarā ||65||
tatra tu prathamāmbhaktiyā vidadhīta sugandhibhiḥ |
divyais tailādibhir dravyair abhyaṅgamśrīhareḥ śanaiḥ ||66||

athābhyāṅga-dravyāṇi tan-māhātmyamca

skande –

mālatī-jātim ādāya sugandhānāmtu vā punaḥ ||67||
tathānya-puṣpa-jātīnāmgrhītvā bhaktito narāḥ |
ye snāpayanti deveśam utsave vai harer dine ||68||

medinī -dāna-tulyamhi phalam uktaṁsvayambhuvā |
yaḥ punaḥ puṣ pa-tailena divyauṣ adhi-yutena hi ||69||
abhyaṅgaṁkurute viṣ ṇor madhye kṣ iptvā tu kuṅkumam |
romāñcita-tanur bhūtvā priyayā saha mādhavaḥ |
prī tyā bibharti svotsaṅge manvantara-śataṁhariḥ ||70||

viṣ ṇu-dharmottare ca –

gandha-tailāni divyāni sugandhī ni śucī ni ca |
keśavāya naro dattvā gandharvaiḥ saha modate ||71||

atha pañcā mṛ ta-snapanam

tataḥ śaṅkha-bhṛ tenaiva kṣ ī reṇa snā payet kramā t |
dadhnā ghṛ tena madhunā khaṇḍena ca pṛ thak pṛ thak ||72||
pañcā mṛ tā dyaiḥ snapanamśadā necchanti tat priyā ḥ |
kintu taiḥ kā la-deś ā di-viś eṣ e kā rayanti tat ||73||

atha tat-parimā ṇam

brahma-purāṇe (?)

devānāṁpratimā yatra ghṛ tābhyaṅgas tato bhavet |
palāni tasya deyaṇi śraddhayā pañcaviṁśatiḥ ||74||
aṣ ṭ ottara-pala-śataṁdeyamca sarvadā |
dve sahasre palānāṁtu mahā-snāne ca saṅkhyayā ||75||
dātavye yena sarvāsu dikṣ u niryāti tad-ghṛ tam ||76|| iti |

dugdhā dā v api saṅkhyeyam evaṁjñeyā manī ṣ ibhiḥ |
pala-saṅkhyā ca vijñeyā yā jñavalkyā di-vā kyataḥ ||77||

tathā hi –

pañca-kṛ ṣ ṇalako māṣ as te suvarṇas tu ṣ oḍāśa |
suvarṇānāṁca catvāraḥ palam ity abhidhī yate ||78|| iti |

kimca –

snānā rthamśurabhī -kṣ ī rammaḥiṣ yā dyā s tu kutsitā ḥ ||79||

viṣ ṇu-dharmottare ca –

śarī ra-duḥkha-śamanammano-duḥkha-vināśanam |
kṣ ī reṇa snapanamviṣ ṇoḥ kṣ ī rā bhodhi-pradamtathā ||80||

agni-purāṇe –

gavāṁśatasya viprebhyaḥ samyag-dattasya yat phalam |
ghṛ ta-prasthena tad viṣ ṇor labhet snānān na sañśayaḥ ||81||
indradyumnena samprāptā sapta-dvī pā vasundharā |
ghṛ todakena saṅyuktā pratimā snāpitā kila ||82||

pratimāsaṁsitāṣ ṭ amyāṁghṛ tena jagatāṁpatim |
snāpayitvā samabhyarcya sarva-pāpaiḥ pramucyate ||83||
jñānato'jñānato vāpi yat pāpāṁkurute naraḥ |
tat kṣālayati sandhyāyāṁghṛ ta-snapana-toṣ itaḥ ||84||
yeṣ u kṣīravahā nadyo pāyasa-kardamāḥ |
tān lokān puruṣā yānti kṣīra-snapanakā hareḥ ||85||

viṣṇu-dharme śrī -pulastya-prahlāda-sarivāde ca –
dvādaśyāṁpañcadaśyāṁca gavyena havisā hareḥ |
snāpanaṁdaitya-śārdūla mahā-pātaka-nāśanam ||86||
dadhy-ādī nāṁvikārāṅnāṁkṣīrataḥ sambhavo yathā |
tathaiṁvāśeṣa-kāmānāṁkṣīra-snānamtato hareḥ ||87||

nārasimhe –
payasā yas tu deveśaṁsnāpayed garuḍa-dhvajam |
sarva-pāpa-viśuddhātmā viṣṇu-loke mahī yate ||88||
snāpya dadhnā sakṛd viṣṇunirmalampriya-darśanam |
viṣṇu-lokam avāpnoti sevyamānaḥ surottamaḥ ||89||
duḥsvapna-śamanamjñeyam amaṅgalya-vināśanam |
māṅgalya-vṛddhi-dāṁdadhnā snāpanaṁnara-puṅgava ||90||
yaḥ karoti harer arcāṁmadhunā snāpitāṁnaraḥ |
agni-loke sa moditvā punar viṣṇu-pure vaset ||91||
madhunā snāpanaṁkṛtvā saubhāgyam adhigacchati |
loka-mitrāṅny avāpnoti tathaiṁveṣu-rasena ca ||92||

śrī -dvārakā-māhātmye ca śrī -mārkaṇḍeyendradyumna-sarivāde –
kṣīra-snānamprakurvanti ye narā viṣṇu-mūrdhani |
tenāśva-medhajampuṅyāmbindunā bindunā smṛtam ||93||
kṣīrād daśa-guṇaṁdadhnā ghṛtaṁtasmād daśottaram |
ghṛtād daśa-guṇaṁkṣaudraṁkhaṇḍaṁtasmād daśottaram ||94||
puṣpodakaṁca gandhodaṁvardhate ca daśottaram |
mantrodakaṁca darbhodaṁtathaiva nṛpa-sattama ||95||
drākṣā-rasaṁcūta-rasaṁśata-vāji-makhaḥ samam |
tathaiva tīrtha-nīraṁca phalaṁnyacchati bhūmipa ||96||
snāpanaṁkṛṣṇa-devasya yaḥ karoti sva-śaktitaḥ |
phalam āpnoti tat proktaṁniṣkāmo muktim āpnuyāt ||97||

viṣṇu-dharmottare–
tīrthodakāni puṅyāni svayam ānīyamānavah |
tailasya snāpanaṁdattvā sarva-pāpaiḥ pramucyate ||98||

atha snapane dhūpane dhūpana-māhātmyam

skānde –

snāna-kāle tu kṛṣṇasya agurum̐dahate tu yaḥ |
praviṣṭo nāsikā-randhraṁpāpaṁjanmāyutam̐dahet ||99||
udvartanam̐ca tailāder apasāraṇa-kāraṇam |
devasya kārayed dravyair upayuktyair anantaram ||100||

athodvartanam̐tan-mā hā tmyam̐ca

nārasir̐he –

yava-godhūmais̐ cūrṇair udvartyoṣṇena vāriṇā |
prakṣālyadeva-deveśam̐vāruṇam̐lokaṁ āpnuyāt ||101||

viṣṇu-dharmottare ca –

go-dhūma-yava-cūrṇais̐ tu tam utsādyajānārdanam |
lodhra-cūrṇaka-saikīṇair balarūpaṁtathāpnuyāt ||102||
masūra-māsa-cūrṇam̐ca kuṅkuma-kṣoda-saiṅyutam |
nivedyadeva-devāyagandharvaiḥ saha modate ||103||

vārāhe –

kalāyakasya cūrṇena piṣṭa-cūrṇena vā punaḥ |
tenaivodvartanam̐kuryād gandhapuṣpaś ca saiṅyutam |
yadīcchet paramāṁsiddhim̐mama karma-parāyaṇaḥ ||104|| iti |

tataḥ samarpayet kūrcaṁ uṣīrādi-vinirmitam |
malāpakarṣaṇādyartham̐śrīman-mūrtyariga-sandhitaḥ ||105||

atha kūrcaṁtan-mā hā tmyam

viṣṇu-dharmottare –

uṣīrakūrcaṁdattvā sarvapāpaiḥ pramucyate |
dattvā gobāla-jam̐kūrcaṁsarvāṅṣṭāpān vyapohati |
dattvā cāmarakaṁkūrcaṁśriyam āpnoty anuttamam ||106||

atha śuddha-jala-snapanam

tataḥ koṣṇena saṁsnāpya saṁskṛtena sugandhinā |
śītalēnāmbunā śaṅkha-bhṛtena snāpayet punaḥ ||107||

taduktam **ekādaśa-skandhe** [BhP 11.27.30] –

candanośīrakarpūra-kuṅkumāguru-vāsitaiḥ |
salilaiḥ snāpayen mantrair nityadā vibhave sati ||108||

atha jala-parimā ṇam

bhaviṣ ye –

snāne pala-śataṁdeyam abhyaṅge pañca-viṁśatiḥ |
palānāṁdve sahasre tu mahā-snānaṁprakīrtitam ||109||

tatra yājñavalkyaḥ—

na naktodaka-puṣpādyair arcanāmsnānam arhati ||110||

viṣṇuḥ—

na naktamgr hī todakena daiva-karma kuryāt ||111||

hārītaḥ—

rātrāv etā āpo varuṇaṁprāviśanta
tasmān na rātrau grhṇīyāt ||112||

atha snapana-māhātmyam

nārasinḥe—

nirmālaym apanī yātha toyena snāpya keśavam |
nārasinḥākṛtīmṛājan sarva-pāpaiḥ pramucyate ||113||
go-dāna-jamphalaṁprāpya yānenāmbara-śobhinā |
nārasinḥa-puraṁprāpya modate kālam akṣayam ||114||

kimca—

snāpya toyena bhaktyā tu nārasinḥaṁnarādhipa |
sarva-pāpa-vinirmukto viṣṇu-lokaṁmahīyate ||115||
nārasinḥaṁtu saṁsnāpya karpūrāguru-vāriṇā |
candra-loke sa moditvā paścād viṣṇu-puraṁvaset ||116||

kimca—

kuśa-puṣpōdakenāpi viṣṇu-lokaṁ avāpnuyāt |
ratnodakena sāvitṛaṁkauerāṁhema-vāriṇā ||117||

viṣṇu-dharmottare –

ratnodaka-pradānena śriyam āpnoty anuttamāṁ |
bījodaka-pradānena kriyā-sāphalyam āpnuyāt ||118||
puṣpa-toya-pradānena śrīmaṁ bhavati mānavāḥ |
phala-toya-pradānena saphalāṁvindate kriyāṁ ||119||

hayaśīrṣa-pañcarātre—

sugandhinā yas toyena snāpayej jala-śāyinaṁ |
brahma-lokaṁ avāpnoti yāvad indrās caturdaśa ||120||

gāruḍe –

tulasī -miśra-toyena snāpayanti janārdanam |
pūjayanti ca bhāvena dhanyās te bhuvi mānavāḥ ||121||

agni-purāṇe—

mahā-snānena govindamsamyak sarisnāpya mānavāḥ |
yaṁyamprārthayate kāmaṁtaṁtamprāpnoty asanśayaḥ ||122||

pādme śrī -pulastya-bhagī ratha-saivāde—

snānam abhyarcanaṁyas tu kurute keśave sadā |
tasya puṇyasya yā saṁkhyā nāsti sā jñāne gocarā ||123||

viṣṇu-dharmottare –

snānārthamdevadevasya yas tu gandhamprayacchati |
bhavanti vaśagās tasya nāryaḥ sarvatra sarvadā ||124||
puṣpa-dānāt tathā loke bhavati ha phalānvitaḥ |
dattvā mṛgamada-snānamsarvān kāmān avāpnuyāt ||125||
sarvauṣadhi-pradānena vājimedha-phalamlabhet |
dattvā jātī-phalammukhyaṁsaphalāṁvindati kriyām ||126||

atha sarvauṣadhiḥ

murā mā sī vacā kuṣṭhaṁśaileyaṁrajanī -dvayam |
śaṭī campaka-mustāṁca sarvauṣadhi-gaṇaḥ smṛtaḥ ||127||

gandhaś cāgame—

gandhaś candana-karpūra-kālāgurubhir īritaḥ ||128||

atha śaṁkha-māhātmyam

skānde śrī -brahma-nārada-saivāde—

śaṁkha-sthitena toyena yaḥ snāpayati keśavam |
kapilā-śata-dānasya phalamprāpnoti mānavāḥ ||129||
śaṁkhe tīrthodakamḥ tvā yaḥ snāpayati mādhamam |
dvādaśyāmbindu-mātreṇa kulānāmtārayec chatam ||130||
kapilā-kṣīram ādāya śaṁkhe kṛtvā janārdanam |
yaḥ snāpayati dharmātmā yajñayuta-phalamlabhet ||131||
anya-go-sambhavamḥ kṣīramśaṁkhe kṛtvā tu nārada |
yaḥ snāpayati deveśaṁrājasūya-phalamlabheet ||132||
śaṁkhe kṛtvā ca pānī yaṁsā kṣatamkusumānvitam |
snāpayed devadeveśamhanyāt pāpaṁcirāritam ||133||
sā kṣatamkusumopetaṁśaṁkhe toyāṁsa-candanam |
yaḥ kṛtvā snāpayed devaṁmama loke vases ciram ||134||
kṣiptvā gandhodakamśaṁkhe yaḥ snāpayati keśavam |

namo nārāyaṇāyeti mucyate yoni-saṅkaṭ ān ||135||
nādyamtaḍāgajamvāri vāpī -kūpa-hradādijam |
gāṅgeyamca bhavet sarvamkṛ tamśaṅkhe kali-priya ||136||
trailokye yāni tī rthāni vāsudevasya cājñāyā |
śaṅkhe tiṣṭ hanti viprendra tasmāt śaṅkhamśadārcayet ||137||
śaṅkhe kṛ tvā tu pānī yaṁsa-puṣ paṁsatilākṣ atam |
arghyamdadāti devasya sa-sāgara-dharā-phalam ||138||
arghyamḍattvā tu śaṅkhena yaḥ karoti pradakṣ iṅam |
pradakṣ iṅi -kṛ tā tena sapta-dvī pā vasundharā ||139||
darśanenāpi śaṅkhasya kimpunaḥ sparśane kṛ te |
vilayamīyānti pāpāni himamśūryodaye yathā ||140||
nitye naimittike kāmye snānārcana-vilepane |
śaṅkham udvahate yas tu śvetadvī pe vases ciram ||141||
natvā śaṅkhamkare dhṛ tvā mantreṇā nena vaiṣ ṇavaḥ |
yaḥ snāpayati govindamśasya puṇyam anantakam ||142||

mantraḥ

tvampurā sā garotpanno viṣ ṇunā vidhṛ taḥ kare |
mā nitaḥ sarva-devaiś ca pā ṛcājanya namo'stu te ||143||
tava nā dena jī mūtā vitrasyanti surā surā ḥ |
śaśā ṛkā yuta-dī ptā bha pā ṛcājanya namo'stu te ||144||
garbhā devā ri-nā rī ṇā mīvilī yante sahasradhā |
tava nā dena pā tā le pā ṛcājanya namo'stu te ||145||

vārāhe ca—

dakṣ iṅāvarta-śaṅkhena tila-miśrodakena ca |
udake nābhimātre tu yaḥ kuryād abhiṣ ecanam ||146||
prāk srotasi ca nadyāmīvai naras tv ekāgra-mānasah |
yāvaj jī va-kṛ tam pā paṁtat-kṣ aṅād eva naśyati ||147||
dakṣ iṅāvarta-śaṅkhena pātre auḍumbare sthitam |
udakamīyah pratī ccheta śirasā kṛ ṣ ṇa-mānasah |
tasya janma-kṛ tam pā paṁtat-kṣ aṅād eva naśyati ||148||

āgame—

br hattvamśnigdhatā cchatvamśaṅkhasyeti guṇa-trayam ||149||
āvarta-bhaṅga-doṣ as tu hema-yogān na jāyate |
nālikāyā msvabhāvena yadi chidrambhaven nahi ||150|| iti |

ghaṅṭ āvā dyaṁca nitarā mśnā na-kā le praśasyate |
yato bhagavato viṣ ṇos tat sadā paramamīpriyam ||151||
āvā hanā rghye dhūpe ca puṣ pa-naivedya-yojane |
nityam etāmprayujī ta tan-mantreṇā bhimantritām ||152||

tan-mantraḥ

jaya-dhvanim̐tato mantramā taḥ svā hety udī rya ca |
abhyarcya vā dayan ghaṇṭ ā m̐dhū paṁnī caiḥ pradā payet ||153||
pūjā-kā lam̐vinā nyatra hitam̐nā syā ḥ pracā lanam |
na tayā ca vinā kuryā t pūjanam̐siddhi-lā lasaḥ ||154||

atha ghaṇṭ ā -mā hā tmyam

uktam̐ca skānde śrī -brahma-nā rada-saṁvā de—

snānārcana-kriyā-kāle ghaṇṭ ā-nā dam̐karoti yaḥ |
purato vāsudevasya tasya puṇya-phalam̐śṛ ṇu ||155||
varṣ a-koṭ i-sahasrā ṇi varṣ a-koṭ i-śatāni ca |
vasate deva-loke tu apsaro-gaṇa-sevitaḥ ||156||
sarva-vā dya-mayī ghaṇṭ ā keśavasya sadā priyā |
vādanāl labhate puṇyam̐yajñā-koṭ i-samudbhavam ||157||
vāditra-ninadais tūrya-gī ta-mar̐gala-nisvanaiḥ |
yaḥ snāpayati govindam̐jī van-mukto bhaved dhi saḥ ||158||
vāditrānām abhāve tu pūjā-kāle hi sarvadā |
ghaṇṭ ā-śabdo naraiḥ kāryaḥ sarva-vā dya-mayī yataḥ ||159||
sarva-vā dya-mayī ghaṇṭ ā devadevasya vallabhā |
tasmāt sarva-prayatnena ghaṇṭ ā-nā dam̐tu kārayet ||160||
manvantara-sahasrā ṇi manvantara-śatāni ca |
ghaṇṭ ā-nādena deveśaḥ prī to bhavati keśavaḥ ||161||

viṣ ṇu-dharmottare śrī -bhagavat-prahlā da-saṁvā de—

śṛ ṇu daityendra vakṣ yā mi ghaṇṭ ā-mā hā tmyam uttamam |
prahlā da tvat-samo nāsti mad-bhakto bhuvana-traye ||162||
mama nāmā rkitā ghaṇṭ ā purato mama tiṣ ṭ hati |
arcitā vaiṣ ṇava-gr̐ he tatra mā m̐viddhi daityaja ||163||
vainateyā rkitā m̐ghaṇṭ ā m̐sudarśana-yutā m̐yadi |
mamā gre sthā payed yas tu dehe tasya vasā my aham ||164||
yas tu vā dayate ghaṇṭ ā vainateyena cihnitām |
dhūpe nī rājanae snāne pūjā-kāle vilepane ||165||
mamā gre pratyaham̐vatsa pratyekam̐labhate phalam |
mamā yutaṁ go-yutaṁ ca cā ndrā yaṇa-śatodbhavam ||166||
vidhi-bā hya-kṛ tā pūjā saphalā jāyate nṛ ṇām |
ghaṇṭ ā-nādena tuṣ ṭ o'ham̐prayacchā mi svakam̐padam ||167||
nāgāri-cihnitā ghaṇṭ ā rathā r̐gena samanvitā |
vādanāt kurute nā śam̐janma-mṛ tyu-bhayasya ca ||168||
garuḍenā r̐ktā m̐ghaṇṭ ā m̐dṛ ṣ ṭ vā ham̐pratyaham̐ sadā |
prī tim̐karoti daityendra lakṣ mī m̐prāpya yathā dhanaḥ ||169||
dṛ ṣ ṭ vā mṛ tam̐yathā devā ḥ prī tim̐kurvanty aharnī sam |
suparṇe ca tathā prī tim̐ghaṇṭ ā-śikhara-saṁsthite ||170||

sva-kareṇa prakurvanti ghaṇṭ ā-nādaṁsva-bhaktitaḥ |
madī yārcana-kāle tu phalaṁkoṭ y-aindavaṁkalau ||171||

anyatra ca—

ghaṇṭ ā-daṇḍasya śikhare sa-cakramsthāpayet tu yaḥ |
garuḍaṁvai priyaṁviṣ ṇoḥ sthāpitambhuvana-trayam ||172||
sa-cakra- ghaṇṭ ā-nādaṁtu mṛ tyu-kāle śṛ ṇoti yaḥ |
pāpa-koṭ i-yutasyāpi naśyanti yama-kiṅkarāḥ ||173||
sarve doṣ āḥ pralī yante ghaṇṭ ā-nāde kṛ te harau |
devatānāṁmunī ndrāṇāṁpitṛ nā m utsavo bhavet ||174||
abhāve vainateyasya cakrasyāpi na saṁśayaḥ |
ghaṇṭ ā-nādena bhaktānāṁprasādaṁkurute hariḥ ||175||
gṛ he yasmin bhaven nityaṁghaṇṭ ā nāgāri-saṁyutā |
na sarpāṇāmbhayaṁtatra nāgni-vidyut-samudbhavam ||176||
yasya ghaṇṭ ā gṛ he nāsti śaṅkhaś ca purato hareḥ |
kathambhāgavataṁnāma gī yate tasya dehinaḥ ||177|| iti |

ato bhagavataḥ prī tyai ghaṇṭ ā śrī -garuḍā nvitā |
saṅgṛ hyā vaiṣ ṇavair yatnā c cakreṇopari maṇḍitā ||178||
snā ne śaṅkhā di-vā dyā ṁtu nā ma-saṅkī rtanaṁhareḥ |
gī taṁnṛ tyamṇpurā ṇā di-paṭ hanaṁca praśasyate ||179||

atha snā ne vā dyā di-mā hā tmyam

skanda-purāṇe—

snā na-kāle tu kṛ ṣ ṇasya śaṅkhā dī nā ṁtu vā danam |
kurute brahma-loke tu vasate brahma-vāsaram ||180||
snā na-kāle tu samprāpte kṛ ṣ ṇasyāgre tu nartanam |
gī taṁcaiva punā ty atra ṛ coktaṁvadanena hi ||181||

tatraiva śrī -brahma-nārada-saṁvā de—

mṛ daṅga-vādyena yutaṁpaṇavena samanvitam |
arcanāṁvāsudevasya sa-nṛ tyamṁmokṣ adamṇṇ nā m ||182||
gī taṁvā dyamṇca nṛ tyamṇca tathā pustaka-vā canam |
pūjā-kāle tu kṛ ṣ ṇasya sarvadā keśava-priyam ||183||
nṛ tyā-vā dyā dy-abhāve tu kuryāt pustaka-vā canam |
pūjā-kāle tv idaṁputra sarvadā prī ti-dāyakam ||184||
pustakasyāpy abhāve tu viṣ ṇu-nā ma-sahasrakam |
stava-rājammini-śreṣ ṭ ha gajendrasya ca mokṣ aṇam ||185||
pūjā-kāle tu devasya gī tā-stotram anusmṛ tiḥ |
paṁca-staavā mahā-bhāga mahā-prī ti-karā hareḥ ||186||
vihāya gī ta-vā dyā ni pūjā-kāle sadā hareḥ |
paṭ hanī yaṁmahā-bhaktiā viṣ ṇor nā ma-sahasrakam ||187||

dvārakā-māhātmye—

snāna-kāle tu kṛṣṇasya jaya-śabdāṅkaroti yaḥ |
kara-tāḍana-sañyuktamgī tamnṛtyamprakurvate ||188||
unmatta-ceṣṭāṅkurvāṇo hasan jalpan yathecchayā |
nottāna-śāyī bhavati mātur arke nareśvara ||189||

atha sahasra-nāma-māhātmyam

tatraiva—

snāna-kāle tu devasya paṭhen nāma-sahasrakam |
pratyaksaramlabhet puṇyamkapilā-go-śatodbhavam ||190||

viṣṇu-dharmottare—

kṛtvā nāma-sahasreṇa stutimtasya mahātmanaḥ |
viyogam āpnoti naraḥ sarvānarthair na sañśayaḥ ||191||

skānde śrī-brahma-nārada-saṁvāde—

viṣṇor nāma-sahasramtu pūjā-kāle paṭhanti ye |
vedānāmcaiva puṇyānāmphalam āpnoti mānavaḥ ||192||
ślokenaikena devarṣe sahasra-nāmakasya yat |
paṭhitena phalamproktamna tat kratu-śatair api ||193||
mantra-hī namkriyā-hī namyat kṛtampūjanamhareḥ |
paripūrṇambhavet sarvaṁsahasra-nāma-kīrtanāt ||194||

kimca—

jñānājñāna-kṛtampāpampaṭhitvā viṣṇu-sannidhau |
nāmnāṁsahasraṁviṣṇos tu prajahāti mahārujam ||195||
brahma-hatyādi-pāpāni kāma-cāra-kṛtāny api |
vilayaṁyānti vai nūnam anya-pāpe tu kā kathā ||196||
siddhyanti sarva-kāryāṇi manasā cintitāni ca |
yaḥ paṭhet prātar utthāya viṣṇor nāma-sahasrakam ||197||

tatraiva śrī-kṛṣṇarjuna-saṁvāde—

adhītaś tena vai vedāḥ surāḥ sarva-samarcitāḥ |
nāmnāṁsahasraṁyo'dhīte muktis tasya kare sthitā ||198||
kurvat pāpa-sahasrāṇi bhujāno'pi yatas tataḥ |
paṭhen nāma-sahasras tu durgandhamna sa paśyati ||199||
muktvā nāma-sahasras tu nānyo dharmo'sti kaścana |
kalau prāpte guḍākeśa satyam etan mayeritam ||200||
yajñair dānais tapabhiś ca stavaiḥ prītir na me'juna |
santuṣṭis tu na cānyena vinā nāma-sahasrakam ||201||
stavāṁnāma-sahasrākhyāṁye na jānanti vai kalau |
bhramanti te narā loka sarva-dharma-bahiṣkṛtāḥ ||202||
stavāṁnāma-sahasrākhyāṁlikhitāmyasya veśmani |
pūjyate mama sānnidhye pūjāṁgrahṇāmi tasya vai ||203||
yasmin nāma-sahasraṁme grāhe tiṣṭhati sarvadā |

likhitampāṇḍava-śreṣṭha tatra no viśate kaliḥ ||204||
 tasmāt tvam api kaunteya mad-bhakto man-manā bhava |
 paṭhanāma-sahasraṁme sarvān kāmān avāpsyasi ||205||
 aham ārādhitaḥ pūrvambrahmaṇā loka-kartṛṇā |
 tato nāma-sahasraṁme prāptamloka-hitamparam ||206||
 nāradena tataḥ pūrvamprāptaṁca parameṣṭhinaḥ |
 nāradena tataḥ prokta-vṛṣṭīṇām ūrdhva-retasām ||207||
 ṛṣibhis tu mahābāho devaloke prakāśitam |
 martya-loke manuṣyāṇāmvyāsena paribhāṣitam ||208||
 tapasogreṇa mahatā śārkareṇa mahātmanā |
 mat-prasādād anuprāptaṁguhyānām uttamottamam ||209||
 dattambhavānyai rudreṇa nāmnāmme hi sahasrakam |
 viśrutamtriṣu lokeṣu mayā te parikīrtitam ||210||
 aśeṣārthiharaṁpārtha mama nāma-sahasrakam |
 sadyaḥ prīti-karāṁpuṇyāmsurāṇām amṛtāmyathā ||211||
 aṣṭādaśa-purāṇāṁsārem etad dhanañjaya |
 mayoddhṛtya samākhyātamtava nāma-sahasrakam ||212||
 sahasra-nāma-māhātmyamdevo jānāti śārkaraḥ |
 sahasra-nāma-māhātmyamyaḥ paṭhec chr̥ṇuyād api |
 aparādha-sahasreṇa na sa lipyet kadācana ||213||

atha śrī -bhagavad-gī tā-māhātmyam

skānde avantī -khaṇḍe śrī -vyāsoktau –

gī tā sugī tā kartavyā kim anyaiḥ śāstra-vistaraiḥ |
 yā svayampadma-nābhasya mukha-padmād viniḥṣṭā ||214||
 sarva-śāstra-mayī gī tā sarva-deva-mayī yataḥ |
 sarva-dharma-mayī yasmāt tasmād etāmsamabhyaset ||215||
 śālagrāma-śilāgre tu gī tādhyaṁpaṭhet tu yaḥ |
 manvantara-sahasrāṇi vasate brahmaṇaḥ pure ||216||
 hatvā hatvā jagat sarvaṁmuṣitvā sa-carācaram |
 pāpair na lipyate caiva gī tādhyaṁkāthācāna ||217||
 teneṣṭamkratubhiḥ sarvair dattamtena gavāyutam |
 gī tāṁ abhyasyatā nityamtenāptaṁpadam avyayam ||218||
 gī tādhyaṁpaṭhet yas tu ślokaṁślokārdham eva vā |
 bhava-pāpa-vinirmukto yāti viṣṇoḥ paraṁpadam ||219||
 yo nityamviśva-rūpākhyam adhyāṁpaṭhati dvijaḥ |
 vibhūtimdeva-devasya tasya puṇyāṁvadāmy aham ||220||
 vedair adhī tair yat puṇyamsetihāsiḥ purātanaiḥ |
 ślokenaikena tat puṇyamlabhate nātra sanīśayaḥ ||221||
 ābrahma-stamba-paryantaṁjagat-tṛptimkaroti saḥ |
 viśva-rūpaṁsadādhyaṁvibhūtimca paṭhet tu yaḥ ||222||
 ahany ahani yo martyo gī tādhyaṁpaṭhet tu vai |
 dvātrīṁśad-aparādhāṁ tu kṣamate tasya keśavaḥ ||223||
 likhitvā vaiṣṇavānāmca gī tā-śāstramprayacchati |

dine dine ca yajate harimcātra na saisāyaḥ ||224||
caturṇām eva vedānāmsāram uddhṛtya viṣṇunā |
trailokyasyopakārāya gītā-śāstramprakāśitam ||225||
bhāratāmṛta-sarvasvamviṣṇor vaktrād viniḥṣṭam |
gītā-gaṛḡodakampī tvā punarjanma na vidyate ||226||
dharmamcārthamca kāmamca mokṣamcāpī cchatā sadā |
śrotavyā paṭhanī yā ca gītā kṛṣṇa-mukhodgatā ||227||
yo naraḥ paṭhate nityamgītā-śāstramidine dine |
vimuktaḥ sarva-pāpabhyo yāti viṣṇoḥ parampadam ||228||

atha purāṇa-pāṭhaḥ di-māhātmyam

pādme devadūta-vikuṇḍala-saivāde [PadmaP 3.31.94-96] –
vicārayanti ye śāstramvedābhyāsa-ratāś ca ye |
purāṇamsaṁhitāmye ca śrāvayanti paṭhanti ca ||229||
vyākurvanti smṛtīmye ca ye dharmā-pratibodhakāḥ |
vedānteṣu niṣaṅṅā ye tairiyamjagatī dhṛtā ||230||
tat-tad-abhyāsa-māhātmyaiḥ sarve te hata-kilbiṣāḥ |
gacchanti brahmaṇo lokamnyatra moho na vidyate ||231||

tatraiva śrī-śivomā-saivāde –
antaṁgato'pi vedānāmsarva-śāstrārtha-vedyāpi |
puṁso'śruta-purāṇasya na samyag gati-darśanam ||232||
vedārthād adhikammanye purāṇārthamca bhāmini |
purāṇam anyathā kṛtvā tiryag-yonim avāpnuyāt ||233||

br̥han-nāradi ye ca [nārP 1.1.57, ?, 60-61] –
purāṇeṣu artha-vādatvamnye vadanti narādhamāḥ |
tairarjitāni puṇyāni kṣayamānti dvijottamāḥ ||234||
purāṇeṣu dvija-śreṣṭhāḥ sarva-dharma-pravakṛṣu |
pravadanty artha-vādatvamnye te naraka-bhājanāḥ ||235||
anāyāsena yaḥ puṇyāni cchatī ha dvijottamāḥ |
śrotavyāni bhaktyā tenaiva purāṇāni na saisāyaḥ ||236||
purārjitāni pāpāni naśamāyānti tasya vai |
purāṇa-śravaṇe buddhis tasyaiva bhavati dhruvam ||237||

kimca –
purāṇe vartamāne'pi pāpa-pāśena yantritaḥ |
anādhṛtyānya-gāthāsu sakta-buddhiḥ pravartate ||238||

atha vastrā rpaṇam

snāna-mudrā mpradarśyātha śuddha-sūkṣmā rīga-vāsasā |

śanaiḥ saimārjya gātrāṇi divye vastre samarpayet ||239||
madhya-deśī ya-nepathyā dy-anusāreṇa bhaktitaḥ |
ke'py atra kaṅkukosnī śādy-ambarāṇy arpayanti ca ||240||

tathā ca matsye—

tat-tad-deśī ya-bhūṣāḍhyāntat-tan-mūrtimca kārayet ||241||

ekādaśa-skandhe [BhP 11.27.32] –

alākurvī ta sa-prema mad-bhakto māmyathocitam ||242||

bhaviṣye ca—

vāsobhiḥ pūjayed viṣṇumny evātma-priyāṇi tu |
tathānyaiś ca śubhiar divyair arcayec ca dukūlaiḥ ||243||

vāsāṇi ca vicitrāṇi sāravanti śucīni ca |

dhūpitāni harer dadyāt vikeśāni navāni ca ||244||

bhūṣayed bahubhir vastrair vicitraiḥ kaṅkukāḍibhiḥ |

bhogānantaram eveti bahūnāmsammatamsatām ||245||

atha śrī mad-aṅga-mārjana-māhātmyam

dvārakā-māhātmye—

kr̥ṣṇaṁsnānārdra-gātraṁtu vastreṇa parimārjati |
tasya lakṣārjitasyāpi bhavet pāpasya mārjanam ||246||

atha vastrārpaṇa-māhātmyam

nārasimhe—

vastrābhyām acyutaṁbhaktyā paridhāpya vicitritam |
soma-loke vasitvā tu viṣṇu-loke mahīyate ||247||

skānde śrī-śivomā-sarivāde—

vastrāṇi supavitrāṇi sāravanti mṛdūni ca |

rūpavanti harer dattvā sadaśāni navāni ca ||248||

yāvad vastrasya tantunā parimāṇāmbhavaty atha |

tāvad varṣasahasrāṇi viṣṇu-loke mahīyate ||249||

viṣṇu-dharmottare [3.341.176-178]—

rāṅkavasya pradānena sarvān kānām avāpnuyāt |*

kārpāsikaṁvastra-yugaṁyaḥ pradadyāj janārdane ||250||

yāvanti tasya tantūni hasta-mātra-mitāni tu |

tāvad varṣasahasrāṇi viṣṇu-loke mahīyate ||251||

mahārgatā yathā tasya sādhu-deśodbhavo yathā |

sūkṣmatā ca yathā viprās tathā proktamphalaṁmahat ||252||

kimca tatraivānyatra [3.341.179-185]—

śukla-vastra-pradānena śriyam āpnoty anuttamā m |
mahā-rajana-raktena saubhāgyam mahad aśnute ||253||
tathā kuṅkuma-raktena strī nāmvallabhatāmvrajat |
nī lī -raktaṁvinā raktaṁśeṣa-raṅgair dvijottamā ḥ |
dattvā bhavati dharmātmā sarva-vyādhi-vivarjitaḥ ||254||
kauśeyāni ca vastrāṇi sumṛ dūni laghūni ca |
yaḥ prayacchati devāya sośvamedha-phalamlabhet ||255||
rāikavā mṛ ga-lomyāś ca kadalyāś ca tathā śubhā |
yo dadyād deva-devāya sośvamedha-phalamlabhet ||256||
nānā-bhakti-vicitrāṇi cī rajāni navāni ca |
dattvā vāsāṁsi śubhrāṇi rājasūya-phalamlabhet ||257||

dvārakā-māhātmye ca—

nānā-deśa-samudbhūtaiḥ suvastraiś ca sukomalaiḥ |
dhūpayitvā subhaktyā ca pradhāpayati mādhamam |
manvantarāṇi vasate tantu-saṅkhyāṁharer gṛ he ||258||

atha vastrā rpaṇe niṣiddham

viṣṇu-dharmottare—

nī lī -raktaṁtathā jī rṇamvastram anya-dhṛ taṁtathā |
deva-devāya yo dadyāt sa tu pāpair hi yujyate ||259||

atrā pavā daḥ

tatraiva—

āvike paṭ ṭ a-vastre ca nī lī -rāgo na duṣyati ||260||

atha yajñopavī tam

vastrasyā rpaṇa-mudrā mca pradarsya paridhāpya tat |
upavī taṁsamā rpyā tha tan-mudrā mca pradarsayet ||261||

athopavī tā rpaṇa-mā hā tmyam

trivṛ t śuklaṁca pī taṁca paṭ ṭ a-sū trā di-nirmitam |
yajñopavī taṁgovinde dattvā vedā ntago bhavet ||262||

nandi-purāṇe—

yajñopavī ta-dānena surebhyo brāhmaṇāya vā |
bhaved vidvāṁś caturvedī śuddha-dhī r nā tra saṁśayaḥ ||263||

atha pādya-tilakā camanā ni

atha pādyanivedyā dāv ūrdhva-puṇḍraṁmanoharam |
nirmāya bhāle kṛṣṇasya dadyād ācamanātataḥ ||264||

atha bhūṣaṇam

tato devāya divyāni bhūṣaṇāni nivedya ca |
paridhāpya yathā-yuktaṁtan-mudrāṁca pradarsāyet ||265||

atha bhūṣaṇārpaṇa-māhātmyam

skānde śivomā-sarivāde—

maṇi-mauktika-sariyuktaṁdattvā bharaṇam uttamam |
sva-śaktyā bhūṣaṇaṁdattvā agniṣṭoma-phalaṁlabhet ||266||

kinca--

guṇḍā-mātraṁsuvarṇasya yo dadyād viṣṇu-mūrdhani |
indrasya bhavane tiṣṭhed yāvad āhūta-saṁplavam ||267||
tasmād ābharaṇaṁdevi dātavyaṁviṣṇave sadā |
nārāyaṇo bhavet prīto bhaktyā paramayā mubhe ||268||

nandi-purāṇe—

alākāraṁtu yo dadyād viprāyātha surāya vā |
sa gacched vāruṇaṁlokaṁnānābharaṇa-bhūṣitaḥ |
jātaḥ prathivyāṁkāḷena bhaved dvīpa-patir nṛpaḥ ||269||

viṣṇu-dharmottare—

karṇābharaṇa-dānena bhavec chruti-dhāro naraḥ |
aśvamedham avāpnoti saubhāgyaṁcāpi vindati ||270||
karṇapūra-pradānena śrutiṁsarvatra vindati ||271||
mūrdhābharaṇa-dānena bhūr dhanyo bhūtale bhavet |
catuḥ-samudra-valayāṁpraśāsti ca vasundharām ||272||

tatraiva tṛtīya-khaṇḍe—

vibhūṣaṇa-pradānena mūrdhanyo bhūtale bhavet |
ramyāṇi ratna-citrāṇi saurvarṇāni dvijottamāḥ ||273||
dattvābharaṇa-jātāni rājasūya-phalaṁlabhet |
pādāṅgulīya-dānena guhyakādhipatir bhavet ||274||
pādābharaṇa-dānena sthānaṁsarvatra vindati ||275||
śroṇī-sūtra-pradānena mahīṁsāgara-mekhalām |
praśāsti nihatāmitro nātra kāryā vicāraṇā ||276||
saubhāgyaṁmahad āpnoti kirkiṇīṁpradadaḥ dhareḥ |
hastāṅgulīya-dānena paraṁsaubhāgyam āpnuyāt ||277||

tathaivāṅgada-dānena rājā bhavati bhūtale |
keyūra-dānād bhavati śatur-pakṣa-kṣayaṅkaraḥ ||278||
grāiveyakāṅni dattvā ca sarva-śāstrārthavid bhavet |
nāryas ca vaśagās tasya bhavati dvija-puṅgavāḥ ||279||
dattvā pratisarān mukhyān na bhūtair abhibhūyate ||280||

kimca tatraiva—

kṛ trimaṅca pradā tavyam tathaivā bharaṅam divjāḥ |
pratirūpa-kṛ tam dattvā kṣ ipraṅpuṣ ṭ yā prayujyate ||281||

pādme—

śaṅkha-cakra-gadādī ni pādādy-avayaveṣ u ca |
sauvarṅā bharaṅam kṛ tvā viṣ ṅu-loke mahī yate ||282||

nārasimhe—

suarṅā bharaṅair divyair hāra-keyūra-kuṅḍalair |
mukūṭ air kaṭ akādyaś ca yo viṣ ṅumpūjayen naraḥ ||283||
sarva-pāpa-vinirmuktaḥ sarva-bhūṣ ṅa-bhūṣ itaḥ |
indra-loke vased dhī mān yāvad indraś caturdaśa ||284||

garuḍa-purāṅe—

yasyārcā ṭiṣ ṭ hate viṣ ṅor hema-bhūṣ ṅa-bhūṣ itā |
ratnair muktā viṣ eṅ ṅa ahany ahanī vāsava ||285||
kalpa-koṭ i-sahasrāṅni tasya vai bhuvane hareḥ |
vāso bhavati devendra kathitam brahmaṅā mama ||286||
yaḥ paśyati naraḥ kṛ ṣ ṅam hema-bhūṣ ṅa-bhūṣ itam |
sakṛ d bhaktyā kalau śakra punā ty āsaptamam kulam ||287|| iti |

bahulam bhūṣ ṅam bhogā t paś cā d evā nulepanam |
puṣ paṅcecchanti santo nulepanā rcā nubhūṣ ṅam ||288||
samprā rthyā tha prabhumprā gvat nivedya ś uci-pā duke |
vā dya-gī tā tapatrā nyair pūjā -sthā nam punar nayet ||289||
prā gvad dattvā sanā dī ni gandham tan-mudrayā rpayet |
ś aṅkhe nidhā ya tulasī -dalenaivā tha candanam ||290||

atha gandhaḥ

āgame—

candanā guru-karpūra-paṅkam gandham ihocyate ||291||

gāruḍe—

kastūrikāyā dvau bhā gau catvā rasā candanasya tu |
kuṅkumasya trayaś caikaḥ ś aś ināḥ syā c catuṣ samam ||292||
karpūram candanam darpaḥ kuṅkumam ca catuṣ sama |
sarvam gandham iti proktaṅ samasta-sura-vallabham ||293||

vārāhe—

karpūramkuṛkumaś caiva varamtagaram eva ca |
rasyamca candanamcaiva agurumguggulamtathā |
etaiv vilepanam dadyāt śubhamcāru vicakṣaṇaḥ ||294||

viṣṇu-dharmottarāgni-purāṇayoḥ—

sugandhaiś ca murāmānśī -karpūrāguru-candanaiḥ |
tathānyaiś ca śubhair dravyair arcayej jagatī -patim ||295||

vaśiṣṭha-saṁhitāyām—

karpūrāguru-miśreṇa candanenānulepayet |
mṛga-darpanviśeṣeṇa abhīṣṭa amcakra-pāṇinaḥ ||296||

skānde śrī -brahma-nārada-saivāde—

gandhebhyaś candanampuṇyamcandanād agurur varaḥ |
kṛṣṇāgurus tataḥ śreṣṭhaḥ kuṛkumantu tato'dhikam ||297||

viṣṇu-dharmottare—

na dātavyamdvija-śreṣṭha ato'nyad anulepanam |
anulepana-mukhyamtu candanamparikīrtitam ||298||

nāradye—

yathā viṣṇoḥ sadābhīṣṭa amnaivedyamśāli-sambhavam |
śukenoktam purāṇe ca tathā tulasī-candanam ||299||

agastya-saṁhitāyāmca—

saighṛṣṭya tulasī -kṣṭhamyo dadyād rāma-mūrdhani |
karpūrāguru-kastūrī -kuṛkumamna ca tat-samam ||300||

athā nulepana-māhātmyam

skānde brahma-nārada-saivāde śaikhā-māhātmye—

vilepayanti deveśamśaikhē kṛtvā tu candanam |
paramātmā parāmpṛī timkaroti śatvārṣīkīm ||301||

gāruḍe—

tulasī -dala-lagneṇa candanena janārdanam |
vilepayanti yo nityamlabhate vācchitamphalam ||302||

nārasimhe—

kuṛkumāguru-śrī khaṇḍa-kardamair acyutākṛtim |
vilipya bhaktyā rājendra kalpa-koṭimvased divi ||303||

viṣṇu-dharmottarāgni-purāṇayoḥ—

candanāguru-karpūra-kuṅkumośī ra-padmakaiḥ |
anulipto harir bhaktyā varān bhogān prayacchati ||304||
kāleyakānturuṣ kaṁca rakta-candanam uttamam ||305||
nṛ nāmbhavanti dattāni puṇyāni puruṣ ottama ||306||

viṣ ṇu-dharmottare—

candanenānulepyainamcandra-loka avāpnuyāt |
śārī rair mānasair duḥkhais tathaiva ca vimucyate ||307||
kuṅkumenānulepyainamsūrya-loke mahī yate |
saubhāgyam uttamamloke tathā prāpnoti mānavaḥ ||308||
karpūreṇānulpīyainamvāruṇamlokam āpnuyāt |
śārī rair mānasair duḥkhais tathaiva ca vimucyate ||309||
dattvā mṛ gamadamukhyaṁyaśasā ca virājate |
dattvā jāta-phala-kṣ odāmkriyā-sāphalyam āsnute ||310||
ramyeṇāguru-sāreṇa anulīpya janārdanam |
saubhāgyam atulamloke balamprāpnoti cottamam ||311||
tathā bakula-niryāsair agniṣ ṭ oma-phalamlabhet |
bakulāguru-mīśreṇa candanena sugandhinā |
samālīpya jagannāthampuṇḍarī ka-phalamlabhet ||312||
ekī kṛ tyā tu sarvāṇi samālīpya janārdanam |
āśvamedhasya mukhyasya phalamprāpnoty aśāśayam ||313||
yo'nulimpeta deveśamkī rtitair anulepanaiḥ |
pārthivādyāni yāvanti paramāṇūni tatra vai ||314||
tāvad abdāni lokeṣ u kāmacārī bhavaty asau |
keśa-saugandhya-jananamkṛ tvā mṛ gamadamnaraḥ ||315||
sarva-kāma-samṛ ddhasya yajñasya phalam āsnute ||316||
yaḥ prayacchati gandhāni gandha-yuktī -kṛ tāni ca |
gandharvatvamdhruvamntasya saubhāgyam tathottamam ||317||

atha śrī -tulasī -kā ṣ ṭ ha-candana-mā hā tmyam

gāruḍe śrī -nārada-dhundhumāra-nṛ pa-saivāde—

yo dadāti harer nityam tulasī -kā ṣ ṭ ha-candanam |
yugāni vasate svarge hy anantāni narottama ||318||
mahā-viṣ ṇau kalau bhaktyā dattvā tulasī -candanam |
yo'rcayen mālatī -puṣ pair na bhūya-stanapo bhavet ||319||
tulasī -kā ṣ ṭ ha-sambhūtamcandanam yacchato hareḥ |
nirdahet pātakaṁsarvam pūrva-janma-śataiḥ kṛ tam ||320||
sarveṣ ām api devānāntulasī -kā ṣ ṭ ha-candanam |
pitṛ nāmca viśeṣ eṇa sadābhī ṣ ṭ amharer yathā ||321||
mṛ tyu-kāle tu samprāpte tulasī -kā ṣ ṭ ha-candanam |
bhavate yasya dehe tu harir bhūtvā harimvrajet ||322||
tāvan malaya-jamviṣ ṇor bhāti kṛ ṣ ṇāgurur nṛ pa |
yāvan na dṛ śyate puṇyam tulasī -kā ṣ ṭ ha-candanam ||323||
tāvat kastūrikāmodaḥ karpūrasya sugandhinā |

yāvan na dī yate viṣ ṇos tulasī -kāṣ ṭ ha-candanam ||324||
kalau yacchanti ye viṣ ṇau tulasī -kāṣ ṭ ha-candanam |
dhundhumāra na vai martyāḥ punar āyānti te bhuvi ||325||
yo hi bhāgavato bhūtvā kalau tulasī -candanam |
nārpayati sadā viṣ ṇor na sa bhāgavato naraḥ ||326||

prahlāda-saṁhitāyām—

na tena sadṛ ṣo loke vaiṣ ṇavo vidyate bhuvi |
yaḥ prayacchati kṛ ṣ ṇāya tulasī -kāṣ ṭ ha-candanam ||327||
tulasī -dāru-jātena candanena kalau naraḥ |
vilipyā bhaktito viṣ ṇumramate sannidhau hareḥ ||328||
tulasī -kāṣ ṭ ha-jātena candanena vilepanam |
yaḥ kuryād viṣ ṇu-toṣ āya kapilāgo-phalamlabhet ||329||
tulasī -kāṣ ṭ ha-sambhūtaṁcandanam yas tu sevate |
mṛ tyu-kāle viśeṣ eṇa kṛ ta-pāpo'pi mucyate ||330||
yo dadāti pitṛ ṇāmtu tulasī -kāṣ ṭ ha-candanam |
teṣ āmsa kurute tṛ ptimśrāddhe vai śatavāṣ ikī m ||331||

viṣ ṇu-dharmottare ca—

tulasī -candanāktāṅgaḥ kurute kṛ ṣ ṇa-pūjanam |
pūjanena dinaikena labhate śata-vāṣ ikī m ||332||
vilepanārthamkṛ ṣ ṇasya tulasī -kāṣ ṭ ha-candanam |
mandire vasate yasya tasya puṇya-phalamśṛ ṇu ||333||
tila-prasthāṣ ṭ akaṁdattvā yat puṇyamcottarāyaṇe |
tat tulyamjāyate puṇyamprasādāc cakra-pāṇinaḥ ||334|| iti |

deyammalayajābhāve śī talatvā t kadambajam |
yathā kiṁcit sugandhitvāc candanamdeva-dārujam ||335||

gāruḍe—

harer malayajamśreṣ ṭ ham abhāve devadārujam ||336||

athā nulepe niṣ iddhā ni

viṣ ṇu-dharmottare—

dāridryam padmakamkuryād asvāsthyaṁrakta-candanam |
uśī raṁcitta-vibhraṁśam anye kuryur upadravam ||337|| iti |

padmakādi na dā tavyam aihikamhī cchatā sukham |
mukhyā lābhe tu tat sarvam dā tavyam bhagavat-paraiḥ ||338||
tato bhagavataḥ kuryād anulepā d anantaram |
vidvā n vicitair vyajanaiś cā marair api vī janam ||339||

vī jana-mā hā tmyamca

viṣ ṇu-dharmottare—

anulipya jagannātham tāla-vṛntena vī jayet |
vāyu-lokam avāpnoti puruṣas tena karmaṇā ||340||
cāmarair vī jayed yas tu devadevaṁ janārdanam |
tila-prastha-pradānasya phalam āpnoty asaiṣ ayam ||341||
vyajanenātha vastreṇa subhaktyā mātarīśvāna |
devadevasya rājendra kurute tāpa-vāraṇam ||342||
tat-kule yama-loke tu śamate nārako daraḥ |
vāyu-lokān mahīpāla na cyutir vidyate punaḥ ||343||
calac-cāmara-vātena kṛṣṇaṁ santoṣayen naraḥ ||344||
tasyottamāṅgaṁ deveśa stuvate sva-mukhena vai |
uṣṇa-kāle tv idam jñeyam yat santam pauṣam āghayoh |
śītalatvān malayajam api naiv ārpayanti hi ||345||

tathā coktam—

na śīte śītalam deyam ||346|| iti |

iti śrī-gopāla-bhakti-vilāse śrī-bhagavad-bhakti-vilāse
snāpaniko nāma ṣaṣṭho vilāsaḥ |
||6||